

“La falta d'aigua és el principal desafiament per a tot el globus”

Engin Koncagül (Ankara, Turquia, 1970) és el coordinador d'estudis del Programa Mundial d'Avaluació de l'Aigua (WWAP, en les sigles en anglès) de la UNESCO, que reuneix els organismes relacionats amb temes hídrics de l'ONU. Acaba de publicar la nova edició de l'Informe sobre el desenvolupament de l'aigua al món.

Tot i la quantitat d'aigua que omple el planeta, els conflictes al seu entorn no pareu de créixer. Quin és el problema? L'aigua s'està acabant?

—És cert que vivim al planeta blau, però també que només el 0,7% de l'aigua que ens envolta és potable. I d'aquesta quasi el 70% està tancada als gels polars. Llavors, resulta que l'única aigua potable en circulació és el 0,03%, una quantitat irrisòria. A més, no està distribuïda homogèniament, hi ha regions que en tenen molta i n'hi ha que pateixen sequeres.

En el nostre Informe sobre el desenvolupament de l'aigua parlem dels conflictes pels recursos hídrics en el passat, alguns dels quals encara duren, i descobrim que l'aigua mai ha estat el

punt central del conflicte. Sempre hi ha una altra raó darrere, política, econòmica o d'un altre tipus, però l'aigua mai és la primera raó dels conflictes. A l'Informe també remarquem que l'aigua ha d'unir la gent i no dividir-la.

Els recursos hídrics s'han de considerar en el conjunt de les conques. Si els rius creuen les fronteres hem de ser capaços d'utilitzar la potència d'aquest recurs, cosa que significa que els països han de cooperar per identificar com fer el millor ús dels recursos. Així, l'aigua pot esdevenir una font de cooperació en lloc de conflicte. Malauradament encara no és així, i moltes veus afirmen que serà pitjor en els propers 20 o 30 anys. Personalment no ho crec; hi ha solucions a l'abast per superar qualsevol problema. Aquest és el missatge que donem a l'Informe.

—Mentrestant hi ha milions de persones sense accés a aigua potable ni clavegueram, cosa que és un dels principals reptes de la humanitat. Quin és exactament el problema i quines són les vies per superar-lo?

—Anem al fet. Hi ha 1.100 milions de persones sense accés a aigua potable i segura, i 2.600 milions sense clavegueram. Des de la nostra Organització estem treballant en aquesta situació, però malauradament sense inversions molt potents serà impossible superar-la. En algunes regions com el sud d'Àsia o el Carib ja s'ha aconseguit l'accés a aigua segura i potable per a tothom.

Fins i tot si complim els objectius de desenvolupament del mil·lenni hi haurà milers de milions de persones sense aquests serveis; hem de pensar més enllà. Però la població creix molt ràpidament i la falta d'aigua és el principal desafiament per a tot el globus.

Llavors, quin és el problema? Hi ha massa persones? En algunes regions del planeta l'augment de població és un problema, hi ha massa gent per als recursos d'aigua. Tanmateix, és impossible moure grans masses de població d'un continent a un altre. Així doncs hem de tractar de fer un ús sostenible d'aquest recurs allà on és un problema. Per exemple, el 70% de l'aigua s'utilitza en l'agricultura; aquest sector pot intentar trobar solucions per ser més eficient. A aquesta campanya l'hem anomenat *menys gotes, més collita*, perquè utilitzant menys aigua es pugui produir més aliments.

—Però a més de l'agricultura hi ha el proveïment a les grans ciutats...

—L'expansió urbanística és l'altre gran desafiament. Més del 50% de la població mundial ja viu en àrees urbanes, i la projecció és que en els propers 20 o 30 anys el creixement més gran sigui a les urbs dels països en vies de desenvolupament. Quasi 900 milions de persones hauran de tenir accés a l'aigua corrent i uns mil milions al clavegueram. Estem treballant en aquest repte, però necessitem inversions i esforços extres. Segons el nostre Informe necessitem 11.000 milions de dòlars anuals per aconseguir aquests objectius. Es pot pensar que són molts diners, però està demostrat que els beneficis retornats poden ser entre 30 i 34 vegades la quantitat invertida. La inversió en aigua sempre retorna, i retorna bé.

“L'aigua pot esdevenir font de cooperació i no de conflicte, però no és així, i s'afirma que pot empitjorar els propers anys. Jo no ho crec.”

—Parlant d'inversions, com es posiciona davant el debat obert a l'OMC sobre si l'aigua ha de ser tractada com un mercaderia o com un dret humà?

—Està clar que l'accés a aigua potable és un dret humà fonamental i una necessitat per a la realització dels altres drets humans. És la clau en la lluita contra la pobresa. Però hem de col·locar les coses en el seu lloc. L'aigua és un dret, però necessitem finançament per dur-la des de la font natural a l'aixeta. Malauradament l'aigua no coneix la teva adreça i no sap com arribar a la teva aixeta, així que algú ha de construir la infraestructura perquè hi arribi. Utilitzar els recursos hídrics és molt complex i a molts països el govern es troba sol en aquesta tasca.

Els governs per si mateixos no poden resoldre tots els problemes; hem d'obrir les portes als sectors privats perquè poden facilitar la distribució de l'aigua a la gent pobre.

—Sovint, però, s'ha acusat les multinacionals d'apropriar-se una infraestructura pública a baix preu i apujar les tarifes sense realitzar cap inversió. Hi ha el cas de Bolívia, on hi va haver diverses revoltes contra la privatització dels serveis d'aigua.

—La privatització en alguns països, com per exemple Bolívia, ha tingut males repercussions. Potser la selecció va ser dolenta, o les decisions que es van prendre no eren les adequades per a les necessitats de la societat. Però s'ha de tenir en compte que si bé l'aigua és un bé gratuït, el seu subministrament és un altre assumpte, i molta gent barreja aquests dos conceptes. Cal pagar un preu per aquests serveis i si no es paga és impossible mantenir-los. Si no es privatitza es paga igualment mitjançant impostos, ja que en molts països el preu real està subvencionat pel govern.

—I què passa amb la gent que no pot pagar aquest preu?

—En el nostre Informe remarquem que el preu de l'aigua ha de ser assumible per qualsevol. Llavors, com es calcula quant ha de costar? En alguns llocs, per exemple Sud-àfrica, hi ha un nivell de pobresa, a partir del qual es té una quota mensual d'aigua gratuïtament. Hi ha exemples similars a diverses parts del món. Hem de posar un preu per a la distribució dels serveis, però hem de pensar en la gent pobre i no oblidar-ne les necessitats. Per això hem de trobar solucions per a ser capaços d'utilitzar els recursos d'aigua de la millor manera possible.

—Des d'alguns països es denuncia que mentre Europa té, majoritàriament, sistemes públics de distribució de l'aigua, recomana les privatitzacions als països en vies de desenvolupament. No és una contradicció?

—Hi ha moltes contradiccions a la vida, i aquesta en pot ser una. Als països desenvolupats les capacitats dels governs són molt més elevades que als altres estats. La privatització està recomanada per les agències de desenvolupament, però no significa un procés salvatge o deixar tota la responsabilitat a les companyies privades; aquesta mai ha estat la idea. La privatització pot ser útil en països on el govern no té la capacitat de gestionar els recursos d'una manera correcta i sostenible.

Joan Canela